

Modern Dönemde
İLAHİYAT EĞİTİMİ MÜFREDATI
VE
YÖNTEM TARTIŞMALARI
(Uluslararası Katılımlı Çalıştay)

19-25 Temmuz 2010

Ahmet YÜKSEL *

TÜRKİYE'DE İLAHİYAT FAKÜLTELERİNDE ARAPÇA ÖĞRETİMİ: OMÜ İLAHİYAT FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ

Bu sunumda İlahiyat Fakültesinde Okutulan Arapça dersleri ile ilgili bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Fakültemizde şu anda, birisi İlahiyat, diğeri Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği olmak üzere iki ayrı bölüm programı uygulanmaktadır. İlahiyat Fakültesi ders programında yer alan Arapça Dersleri ile bunların Kredi ve saatleri şu şekildedir.

Sınıf / Yarıyıl / Dersin Adı	Kredisi	
SINIF		
I. Yarıyıl		
İLH 101	Arapça Gramer-I	644
İLH 103	Arapça Metin İnceleme-I	303
İLH 105	Arapça Konuşma-I	303
II. Yarıyıl		
İLH 102	Arapça Gramer-II	644
İLH 104	Arapça Metin İnceleme-II	303

* Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Belagatı Anabilim Dalı

İLH 106	Arapça Konuşma-II	303
SINIF		
I. Yarıyıl		
İLH 201	Arapça Metin İnceleme-III	202
İLH 203	Arapça Konuşma-III	303
II. Yarıyıl		
İLH 202	Arapça Metin İnceleme-IV	202
İLH 204	Arapça Konuşma-IV	303
SINIF		
I. Yarıyıl		
İLH 301	Arapça Metin İnceleme-V	202
II. Yarıyıl		
İLH 302	Arapça Metin İnceleme-VI	202

ARAPÇA GRAMER-I VE ARAPÇA GRAMER-II DERSLERİ

Dersin Amacı: Arapça grameri, sarf (kelime) ve nahiv (cümle) bilgisi olmak üzere iki kısımdan oluşur. Sarf (kelime) bilgisi dersinde öğrencilerin Arapça dil yeteneklerini geliştirmeye esas olmak üzere, dilin temelini oluşturan kelimelerin yapısı, türleri ve aralarındaki ilişkinin, ayrıntılarıyla öğretilmesi amaçlanmaktadır.

Hafta	DERS KONULARI
1. hafta	1. Kelime çeşitleri, İsimler, isimlerin özel., Fiiller, fiillerin özel., Harfler 2. Fiil vezinleri, zaman ve kök harflerine göre fiillerin taksimi 3. Mazi fiil çekimleri, sâlim fiiller
2. hafta	1. Mazi fiil çekimleri, mehmuz, muzaaf, misâl fiiller 2. Mazi fiil çekimleri, ecvef, nâkus, leff fiiller 3. Mazi fiillerin meçhul çekimleri
3. hafta	1. Muzari Yapım ve çekimi - sâlim, mehmuz, muzaaf fiiller 2. Muzari Yapım ve çekimi - misâl ecvef, nâkus, leff fiiller 3. Muzari fiillerin meçhul çekimleri
4. hafta	1. Nasb edatları ve uygulama örnekleri ile müevvel masterlar 2. Cezm edatları ve uygulama örnekleri
5. hafta	1. Fiilimsiler; İsmi fâil 2. İsmi fâil ve kullanımları

	3. İsmi fâil ve kullanımları
6. hafta	1. Fiilimsiler; İsmi mef'ûl 2. İsmi mef'ûl ve kullanımları 3. İsmi mef'ûl ve kullanımları
7. hafta	1. Fiilimsiler: mastarlar, 2. Fiilimsiler: masdarın failine ve mef'ulüne muzaf olması, masdarın ameli 3. İsmi zaman, ismi mekan ve mimli masdarlar
8. hafta	1. Merre, nev'i masdarları ve yapma masdar 2. İsmi âlet, ismi taşğîr, ismi mensûb
9. hafta	1. Mübâlağa sîgaları 2. Sıfatı müşebbeheler 3. İsmi tafdiller
10. hafta	1. Taaccüp sîgaları 2. Rubaî mücerred ve mezîd fiiller 3. Dörtlû mezidler; İf'âl bâbı ve aksamı seb'aya göre çekimleri
11. hafta	1. Tefîl bâbı ve aksamı seb'aya göre çekimleri 2. Mufâale bâbı ve aksamı seb'aya göre çekimleri 3. Beşli mezidler; İnfîl bâbı ve aksamı seb'aya göre çekimleri
12. hafta	1. İftiâl bâbı ve aksamı seb'aya göre çekimleri 2. Tefe'ul bâbı ve aksamı seb'aya göre çekimleri
13. hafta	1. Tefâul bâbı ve aksamı seb'aya göre çekimleri 2. İfilâl bâbı ve aksamı seb'aya göre çekimleri 3. Altılı mezidler; İstifâl bâbı ve aksamı seb'aya göre çekimleri ile üç harf ilaveli diğer mezid bâblar ve çekimleri
14. hafta	1. Mezid fiil masdarlarının fâil ve mef'ullerine izafeti 2. Mezid fiillerde ismi tafdil ve taaccüp çekimi ve uygulamaları 3. Genel tekrar ve değerlendirme

71

DERS MATERYALİ: Ders materyali olarak öğrenciler M. Meral ÇÖRTÜ tarafından hazırlanmış olan “Arapça Sarf-Nahiv-Edatlar” adlı kitaptan sorumlu tutulmakta, ayrıca uygulama kitabı olarak da tarafımızdan hazırlanmış olan “Arapça Kelime Yapısı” adlı Alıştırma Kitabı takip edilmektedir.

İLH 102 ARAPÇA GRAMER-II

Amacı: Arapça grameri, sarf (kelime) ve nahiv (cümle) bilgisi olmak üzere iki kısımdan oluşur. Nahiv (Cümle) bilgisi dersinde öğrencilerin Arapça dil yeteneklerini geliştirmeye esas olmak üzere, dilin temelini oluşturan cümle yapısı, türleri ve öğeler arasındaki ilişkinin, ayrıntılarıyla öğretilmesi amaçlanmaktadır.

Hafta	DERS KONULARI
1. hafta	Cümle + İsim Cümlesi, (أنواع الخبر) / Haber Çeşitleri... Haberin Mübteda'dan Önce Gelmesi

2. hafta	(كان) Ve Benzerleri, (إِنَّ) Ve Benzerleri (مواضع كسر همزة إن وفتحها) / “İnne” Veya “Enne” Okunan + (إِنَّ ، اِنَّ ، اَنَّ ، اَنَّ ، اَنَّ) Nin Tahfifi + (إِنَّ) Ve Benzerlerine (ما) Edatının Bitişmesi
3. hafta	(المفعول لأجله) / MeFulün Bih, (المفعول به) / Fiil Cümlesi, (الجملة الفعلية) /MeFulü Leh
4. hafta	MeFulü Fih (ظرف الزمان والمكان) / Zaman Ve Mekan Zarfları (نائب الفاعل) / Nâib-İ Fail (المفعول المطلق) / MeFulü Mutla
5. hafta	İki Veya Üç MeFulün Bih Alan Fiiller, Geçişli Ve Geçişsiz Fiiller Yaklaşma Umut Ve Başlama Fiilleri
6. hafta	(أدوات الاستفهام) / Soru Takıları, Kem-i İstifhâmiyye Ve Haberiyye
7. hafta	(أنوات النفي) / Olumsuzluk Edatları, (لئین) Gibi Amel Eden Edatlar (لا لنفي الجنس) / Cinsini Nefyeden (لا) Edatı
8. hafta	(الإضافة) / İsim Tamlaması, (الصفة) / Sıfat Tamlaması, (الحال) / Hâl
9. hafta	(البدل) / Bedel, (التوكيد) / Te'kid, (الحال وأنواعه)
10. hafta	(العدد والمعدود) / Sayıların Temyizi, (التمييز) / İstisnâ Edatları, (المستثنى)
11. hafta	(الأسماء الخمسة) / Beş İsim (المقصور والمنقوص والممدود) / Maksur, Mankus Ve Memdud İsimler. Gayrı Munsarıflar- I (Özel İsimler)
12. hafta	Gayrı Munsarıflar II- (Cins İsimler Ve Sıfatlar), Şart Ve Şart Edatları , Cevap Cümlesinden Önce (فـ) Harfinin Gelmesi
13. hafta	(الأسماء المبنية) / Mebnî İsimler, (الأفعال المبنية) / Mebnî Fiiller Genel tekrar ve değerlendirme
14. hafta	Cümle + İsim Cümlesi, (أنواع الخبر) / Haber Çeşitleri... Haberin Mübteda'dan Önce Gelmesi

DERS MATERYALİ: Öğrenciler M. Meral ÇÖRTÜ tarafından hazırlanmış olan “Arapça Sarf-Nahiv-Edatlar” adlı kitaptan sorumlu tutulmakta; ayrıca uygulama olarak M. İsmâil Sîni, İbrahim Yusuf ve Muhammed er-Rifâi tarafından hazırlanan “el-Kavâidü'l-Arabiyyetü'l-Müeyssere” adlı üç ciltlik seriden özetle hazırlanan Alıştırma kitabı takip edilmektedir.

2. METİN İNCELEME DERSLERİ

Metin inceleme dersleri I-VI. Dönemler olmak üzere toplam 6 yarıyılık olarak düzenlenmiştir. Öğrencilerin dil gelişimleri de dikkate alınarak I-IV. Dönem Metin İnceleme derslerinde Muhammed Âdil Şaban ve Muhammed Fâtih Fazlullah tarafından hazırlanmış olan “el-Kıraatu'l-Müeyssere” serisinin I ve II. Kitapları, V ve VI. dönemlerde ise Ankara Üniversitesi İLİTAM Programı öğrencileri için, Nuh Savaş, Zekeriya Yılmaz ve Süleyman Baybara tarafından hazırlanmış olan “Arapça Dini Klasik Metin-

ler” ve “Arapça Dini Çağdaş Metinler” adlı ders kitaplarının okutulması öngörülmüştür.

Sınıf / Y. Yıl	Ders	Ders Materyali
1. Sınıf / 1. y. yıl	Arapça Metin İnceleme -I	el-Kıraatu'l-Müeyyere I. cilt
1. Sınıf / 2. y.yıl	Arapça Metin İnceleme -II	el-Kıraatu'l-Müeyyere I. cilt
2. Sınıf / 3. y.yıl	Arapça Metin İnceleme -III	el-Kıraatu'l-Müeyyere II. cilt
2. Sınıf / 4. y.yıl	Arapça Metin İnceleme -IV	el-Kıraatu'l-Müeyyere II. cilt
3. Sınıf / 5. y.yıl	Arapça Metin İnceleme -V	Arapça Dini Klasik Metinler
3. Sınıf / 6. y.yıl	Arapça Metin İnceleme -VI	Arapça Dini Çağdaş Metinler

METİN İNCELEME DERSLERİNİN GENEL AMACI

Bu dersin öğrencilerin Arap dilini kendi terimleri ve özgün yöntemleri ile kavramasını metin çeşitliliğini tanımasını, başta Kur’ân-ı Kerîm olmak üzere, İslam bilimleriyle ilgili temel kaynakları ve güncel çalışmalarını kullanabilme becerisine sahip olmasını, metinlerde kullanılan terimleri kavramasını, metinlerin alındığı alanlara ait örnek eserleri tanımasını, ağırlıklı olarak dini konularla ilgili kelime hazinesini geliştirmesini, genel hayatı oluşturan metinleri tanıyarak geçmiş ile zihinsel köprü kurmasını, metin tahlilleri yaparak kelime ve gramer bilgisini pekiştirmesini, sözcük, yapı ve anlam ilişkisini doğru ve hızlı biçimde kurmalarını sağlamaktır.

73

İLH-106 ARAPÇA KONUŞMA DERSLERİ

Amacı: Bu derste öğrencilerin tanışma ve selamlaşma çeşitleri, günlük hayat, yeme-içme, çarşı-pazar, hava durumu, seyahat, sağlık ve hastane, evlilik (evlenme), şehir hayatı, ilim, meslekler, teknoloji, temizlik, gençlik, İslâm Dünyası, güvenlik, çevre, enerji, iş hayatı, beyin göçü, eşitlik, hayvan sevgisi, atasözleri, aile problemleri, kuşak farkı gibi konularda kendini sözlü olarak ifade edebilmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Sınıf / Y. Yıl	Ders	Ders Materyali
1. Sınıf / 1. y. yıl	Arapça Konuşma -I	el-'Arabiyyetu Beyne Yedeyk-I
1. Sınıf / 2. y.yıl	Arapça Konuşma -II	el-'Arabiyyetu Beyne Yedeyk-I
2. Sınıf / 3. y.yıl	Arapça Konuşma -III	el-'Arabiyyetu Beyne Yedeyk-II
2. Sınıf / 4. y.yıl	Arapça Konuşma -IV	el-'Arabiyyetu Beyne Yedeyk-II

Ders Materyali: Abdurrahmân b. İbrâhîm el-Fevzân, Muhtâr et-Tâhir Hüseyin ve Muhammed Abdü'l-Hâlık Muhammed Fadl tarafından hazırlanış olan *el-'Arabiyyetu Beyne Yedeyk* serisi takip edilmektedir.

İLH 203 ARAPÇA KONUŞMA - III

Amacı: Bu derste öğrencilerin tanışma ve selamlaşma çeşitleri, günlük hayat, yeme-içme, çarşı-pazar, hava durumu, seyahat, sağlık ve hastane, evlilik (evlenme), şehir hayatı, ilim, meslekler, teknoloji, temizlik, gençlik, islâm dünyası, güvenlik, çevre, enerji, iş hayatı, beyin göçü, eşitlik, hayvan sevgisi, atasözleri, aile problemleri, kuşak farkı gibi konularda kendini sözlü olarak ifade edebilmesi amaçlanmaktadır.

Hafta	DERS KONULARI
1. hafta	Tanışma
2. hafta	Aile, Aile problemleri
3. hafta	İkamet
4. hafta	Günlük hayat
5. hafta	Yeme içme
6. hafta	Namaz
7. hafta	Eğitim
8. hafta	Pazar ve alışveriş
9. hafta	Hava durumu
10. hafta	Bazı mekanlar
11. hafta	Hobiler
12. hafta	Yolculuk
13. hafta	Hac ve Umre
14. hafta	Sağlık

İLH 204 ARAPÇA KONUŞMA-IV

Amacı: Bu derste öğrencilerin tanışma ve selamlaşma çeşitleri, günlük hayat, yeme-içme, çarşı-pazar, hava durumu, seyahat, sağlık ve hastane, evlilik (evlenme), şehir hayatı, ilim, meslekler, teknoloji, temizlik, gençlik, islâm dünyası, güvenlik, çevre, enerji, iş hayatı, beyin göçü, eşitlik, hayvan sevgisi, atasözleri, aile problemleri, kuşak farkı gibi konularda kendini sözlü olarak ifade edebilmesi amaçlanmaktadır.

Hafta	DERS KONULARI
1. hafta	Selamlaşma ve Selamlaşma çeşitleri
2. hafta	Şehirde hayat
3. hafta	Meslekler, iş hayatı
4. hafta	Temizlik, çevre kirliliği, Su dünyamız

5. hafta	Güvenlik durumları
6. hafta	Enerji ve teknoloji
7. hafta	Sınav haftası
8. hafta	Evlilik, gençlik ve Kuşak farkı
9. hafta	Beyin göçü
10. hafta	İlim dünyası
11. hafta	Atasözleri deyimler
12. hafta	İslam Dünyası
13. hafta	Günlük tutma konularında kendini ifade edebilme ve genel tekrar

Ders Materyali: Abdurrahmân b. İbrâhîm el-Fevzân, Muhtâr et-Tâhir Hüseyin ve Muhammed Abdü'l-Hâlık Muhammed Fadl tarafından hazırlanmış olan *el-'Arabîyyetu Beyne Yedeyk* serisi takip edilmektedir.

SINAVLAR: Her yarıyılta öğrenciler 1 vize ve 1 final sınavına tabi tutulmaktadır. Vize sınavlarının % 40'ı, final sınavlarının ise % 60 alınmakta, bu ikisinin toplamından asgari 60 puan alan öğrenciler başarılı, alamayanlar ise başarısız sayılmaktadır. Ayrıca dersler sınıflarda uygulamalı olarak işlenmekte, dersin her safhasına öğrencilerin katılımı sağlanmaktadır.